

7. Lidský kapitál

1. Ženy v průměru pobírají nižší mzdy než muži ve stejném věku. Jak byste tento mzdový rozdíl vysvětlili pomocí teorie lidského kapitálu?

2. Představte si, že se vláda pokusí snížit mzdové rozdíly mezi pracovníky s různou kvalifikací. Mohlo by to nějak ovlivnit investice do lidského kapitálu mladých lidí?

3. Předpokládejte, že Vám někdo nabídne 2.000 Kč teď nebo 2.500 Kč za pět let. Úroková míra je 4 %. Vypočítejte současnou hodnotu 2.500 Kč. Jakou možnost byste si vybrali, pokud je Vaším cílem vyšší současná hodnota?

4. Předpokládejme, že pracovník ve svém současném zaměstnání vydělává 180 tisíc Kč ročně. Přemýšlí, zda se nezapsat do kurzu, který by zvýšil jeho kvalifikaci. Náklady spojené s absolvováním kurzu jsou 30 tisíc Kč. Po jeho absolvování by v následujících třech letech vydělával 200 tisíc Kč ročně a poté odešel do penze. Úroková sazba je 10 %. Měl by se do kurzu zapsat?

5. Pracovník uvažuje o tom, že by na dva roky přerušil své pracovní aktivity a absolvoval kurz MBA. V současném zaměstnání vydělává \$40,000 ročně (po zdanění). V případě absolvování MBA by mohl vydělávat \$55,000 ročně (po zdanění). Školné je \$10,000 za rok. Diskontní míra pracovníka je 6 %. Tento pracovník zrovna dosáhl 48 let a uvažuje, že by pracovní kariéru ukončil po dosažení šedesáti let (bez ohledu na to, zda získá MBA či nikoliv). Měl by tento pracovník kurz MBA absolvovat?

6. Jak může počet VŠ studentů ovlivnit ekonomická recese?

7. Jana má 3 ročníky vysoké školy, Petra dva a Marie jeden. Jana vydělává 210 Kč za hodinu, Petra 190 a Marie 160 Kč. Rozdíl v počtu let vzdělání je plně vysvětlen rozdílem v diskontních mírách. Jaké jsou jejich diskontní míry?

8. Předpokládejte, že se pracovníci liší ve svých schopnostech, ale mají stejnou diskontní míru. V jakých případech schopnější člověk disponuje nižším stupněm formálního vzdělání?

9. Na majetkové trestné činy můžeme pohlížet tak, že přinášejí okamžité zisky, ale riziko dlouhodobých nákladů. V případě uvěznění dochází ke ztrátě příjmů (ať už z legálních či nelegálních) aktivit. Jaká bude pravděpodobně diskontní míra lidí, kteří páchají trestnou činností? Co by mohla společnost udělat, aby se snížila tato

kriminalita?

10. V řadě zemí vláda silně subvencuje vysoké školství. Pomocí teorie lidského kapitálu uveďte argumenty, proč by to vláda měla dělat a jaká jsou rizika.

11. Někteří politikové v zemích, které se vyznačují vysokým přílivem imigrantů, prosazují přijetí zákonů, které vyžadují od imigrantů prokázání znalosti místního jazyka. Jeden ekonom při komentování těchto návrhů uvedl: "Tyto zákony jsou zbytečné, protože trh sám vytváří stimuly, aby se imigranti místní jazyk naučili". Pomocí ekonomické teorie zkuste popsat mechanismus vytváření těchto stimulů. Čím se vyznačují imigranti, kteří se pravděpodobně cizí jazyk naučí?

12. Srovnajte závěry, které vyplývají z teorie lidského kapitálu a signální teorie vzdělání.

13. Uvažujte dvě skupiny lidí: méně schopné a schopnější. Získání vysokoškolského diplomu u schopných znamená vynaložit náklady ve výši 80 tis. Kč a u méně schopných 200 tis. Kč. Firmy nahlízejí na VŠ diplom jako na signál - zaměstnancům bez diplomu platí 250 tis. Kč ročně a zaměstnancům s diplomem X Kč. V jakém rozmezí musí X být, aby byl diplom efektivním signálem?

14. Je studium MBA specifickým nebo obecným vzdělávacím programem? Kdo bude hradit náklady s ním spojené, zaměstnanec nebo zaměstnavatel?

8. Mobilita práce

1. Vláda zpřísní sankce pro cizince nelegálně pracující v ČR. Jaké to bude mít dopady na trh práce? Jak se změni mzdy a zaměstnanost dotčených skupin pracovníků?

2. V USA se v posledních třech dekadách prohloubil rozdíl ve výši mezd mezi pracovníky vzdělanějšími a méně vzdělanými. Předpokládejme, že méně kvalifikovaní pracovníci začnou investovat více do svého vzdělání. Důsledkem bude, že jejich mzdy porostou rychleji než mzdy kvalifikovanějších pracovníků. Jak by měla větší mzdová komprese amerických pracovníků ovlivnit strukturu imigrantů v USA?

3. Předpokládejme, že zvýšení počtu imigrantů v určité profesi o 10 % snižuje mzdy domácích pracovníků v této profesi o 3.5 %. Znamená to, že je imigrace pro tuto ekonomiku škodlivá?

4. Poptávka po práci nekvalifikovaných pracovníků je $L_d = 100 - 10W$. Imigrace zvýší rovnovážný počet nekvalifikovaných pracovníků z 50 na 60.

a. Jak se změní zisk výrobců v krátkém období?

b. Co vyjadřuje imigrační přebytek a jak bude vysoký?

5. Claire žije ve Francii a vydělává \$30,000 ročně. Zvažuje pracovní nabídku v USA, kde by vydělávala \$32,000 ročně v následujících čtyřech letech. Předpokládejte, že náklady spojené s přestěhováním jsou \$6,000 a jsou vynaloženy v současnosti, náklady na bydlení by byly zhruba stejně vysoké jako ve Francii a osobní diskontní míra je 6 %. Jaká je současná hodnota čistého zisku/ztráty, pokud by se rozhodla pro pracovní zkušenost v USA?

6. Následující tabulka popisuje trh práce určité profese. "Poptávka" je počet zaměstnanců (v tisících), které by firma byla ochotna najmout při určité mzdě. "Domácí nabídka" je počet domácích zaměstnanců (v tisících) ochotných při dané mzdě pracovat. "Nabídka imigrantů" pak udává počet cizinců (opět v tisících) ochotných za danou mzdu pracovat.

mzda	poptávka	domácí nabídka	nabídka imigrantů
\$3	30	22	4
\$4	29	23	4
\$5	28	24	4
\$6	27	25	4
\$7	26	26	4
\$8	25	27	4
\$9	24	28	4
\$10	23	29	4

a. Graficky znázorníte poptávku po práci, nabídku domácích pracovníků a celkovou nabídku včetně imigrace.

b. Jaká je rovnovážná mzda pracovníků před imigrací? Kolik zaměstnanců firmy najmou?

c. Jaká je rovnovážná mzda pracovníků včetně imigrace? Kolik zaměstnanců firmy najmou? Jaký bude mít imigrace dopad na zaměstnanost domácích pracovníků?

7. Poptávka po práci v určitém odvětví domácí ekonomiky je $L_D = 36 - 2w$, $L_S = 9 + w$ je rovnice nabídky domácích pracovníků, $L_{ST} = 10 + 2w$ je rovnice nabídky všech pracovníků.

a. Graficky znázorníte poptávku po práci, nabídku práce domácích pracovníků, zahraničních pracovníků a všech pracovníků.

b. Jaká je rovnovážná mzda před imigrací? Kolik pracovníků by bylo zaměstnáno?

c. Jaká je rovnovážná mzda po imigraci? Kolik pracovníků by bylo zaměstnáno? Kolik z nich domácích a kolik zahraničních?

8. Několik let zaznamenávala Velká Británie silný příliv imigrantů (zejména Poláků). Jedna zpráva uvádí, že imigranti přispěli ke zvýšení britského HDP o miliardu dolarů a ke snížení cen statků a služeb. Pokuste se tyto dopady ekonomicky zdůvodnit.

9. Politika odměňování

1. Jak může firma motivovat pracovníky k dodržování implicitních dohod?

2. Mzda zaměstnanců, kteří jsou placeni v závislosti na počtu vyrobených kusů obvykle převyšuje mzdu zaměstnanců, kteří pobírají fixní hodinovou mzdu. Proč?

3. Proč (a v jakých případech) mohou firmy preferovat schémata odměňování založené na podílu na zisku místo výkonového odměňování?

4. Jaká je vazba mezi mzdami a produktivitou zaměstnanců? Co jsou efektivnostní mzdy a které firmy je pravděpodobně budou vyplácet?

5. Předpokládejme, že dvě společnosti zaměstnávají řidiče, jejichž úkolem je rozvážet nápoje do obchodů, restaurací a firem. Jedna společnost platí řidičům hodinovou mzdu, druhá stanovuje mzdu na základě počtu dodaných nápojů. U jaké společnosti byste očekávali větší výskyt dopravních nehod a proč?

6. Některé realitní společnosti platí makléře na základě provízi z uskutečněné transakce, jiné vybírají dopředu určitý poplatek a zisk z transakcí nechávají makléřům. Který způsob odměňování povede k vyšší produktivitě makléřů?

7. Firma zvažuje přijetí nového systému odměňování - programu postupného zvyšování mzdy. Pro typického pracovníka ve firmě je $MRP_L = 10 + 0.1T$, kde T je počet let, který zaměstnanec pro firmu pracuje. Hodinová mzda pracovníka je $W = 8 + 0.2T$. Předpokládejte, že diskontní míra je nulová a očekávaná délka pracovní kariéry zaměstnance je 35 let. Měla by firma tento způsob odměňování zavést? Kolik let bude vyplácet pracovníkům mzdu nižší než MRP_L ?

8. Firma platí mzdu, která je dána vztahem $W = 5 + 0.50T$, kde T je opět počet let, který zaměstnanec pro firmu pracuje. Hodnota mezního produktu je $MRP_L = 6 + 0.30T$.

a. graficky znázorněte vývoj mzdy a MRP_L pracovníka v dvanáctiletém horizontu. Zanedbejte osobní diskontní míru.
b. Bude tento způsob odměňování spíše atraktivnější pro (a) člověka, který během příštích dvanácti let hledá stabilní zaměstnání nebo (b) člověka, který ví, že se za cca 5 let odstěhuje a zaměstnání opustí?

9. Firma ABC má nastavený motivační program pro své manažery tak, že část odměny manažerů tvoří akce firmy ABC. Součástí programu je podmínka, že manažeři mo-

hou akcie prodat nejdříve za dva roky po jejich odchodu ze společnosti. Jaké budou dopady na motivaci manažerů?

10. Mzdová sazba Karla je 75 Kč za hodinu. Pokud mu šéf zvýší mzdu, Karel se bude víc snažit a pracovat poctivěji. Na základě údajů v tabulce určete výši efektivnostní mzdy Karla.

hodinová mzda (Kč)	MRP_L (Kč)
60	90
75	120
90	143
105	154
120	165
135	173
150	180
165	184
180	188
195	191

11.* Předpokládejte, že při stávajícím technologickém postupu firma musí najmout 100 pracovníků. Jejich produktivitu práce může pozitivně ovlivnit vyšší mezd. Vztah mezi vyšší mzdou a výstupem firmy vyjadřuje následující tabulka.

mzda	výstup
\$8.00	65
\$10.00	80
\$11.25	90
\$12.00	97
\$12.50	102

Jakou vyšší mzdu měla firma zvolit, pokud chce maximalizovat zisk? (Návod: Znárodněte si křivku celkového produktu, která ukazuje, jak výstup firmy závisí na mzdě, kterou firma platí svým pracovníkům. Efektivnostní mzda je dána bodem, kde mezní produkt mzdy (sklon křivky celkového produktu) je roven průměrnému produktu mzdy (sklon přímky vedené od počátku) - viz např. Borjas (2010), s. 485)